

A FELVIDÉK ELCSATOLÁSA

* a Felvidéki Magyarság *

Az észak-magyarországi megyéket is magába foglaló csehszlovák állam megalakításának tervét először a prágai egyetem Nyugat-Európába emigrált filozófiaprofesszora, Tomás Garrigue Masaryk vetette fel 1915 folyamán. Az akkor még irreálisnak tetsző ötlet 1918 nyarára az antanthatalmak sorozatos győzelmeit követően elérhető közelségbe került. Miután a győztesek véglegesen elhatározták az Osztrák-Magyar Monarchia feldarabolását, s a Monarchia kormánya is elismerte a vereséget, 1918. október 28-án megalakul a Csehszlovák Köztársaság. A felső-magyarországi megyék lakossága szempontjából azonban döntő jelentőségűnek az új állam határainak kijelölése bizonyult. A cseh politikusok kezdettől fogva az "etnikai Szlovákiát" meghaladó területek megszerzésére törekedtek. Az új magyar kormány számára csupán az jelenthetett némi reményt, hogy a november 14-én az antant képviselőivel Belgrádban megkötött fegyverszüneti egyezmény továbbra is magyar közigazgatás alatt hagyta a Felvidéket. A ravasz és a Párizsban jó kapcsolatokkal rendelkező csehszlovák külügyminiszternek, Benesnek azonban sikerült elérnie, hogy a franciák beleegyezzenek Észak-Magyarország cseh megszállásába. A magyar kormánynak 1918 karácsonyán átadott antantjegyzék szerint a magyar csapatokat a Duna, az Ipoly és a Rimaszombattól az Ung folyóig húzott vonal mögé kellett visszavonni. Az itáliai cseh légiós csapatok szilveszter napján vonultak be az ősi koronázó városba, Pozsonyba, január és február folyamán pedig a kijelölt területek egészét megszállták. Mohóságukban gyakran túl is lépték a demarkációs vonalat, így próbálva kész tények elé állítani a békekonferenciát. Habár a párizsi határtárgyalásokon Benes a Vác-Gyöngyös-Miskolc-Sárospatak vonalat is szeretne megszerezni, a döntéshozók kisebb-nagyobb módosításokkal a karácsonykor megállapított demarkációs vonalat véglegesítették államhatárként. A végleges döntést aláírt trianoni béke értelmében Magyarország 11 vármegyéjének (Árva, Liptó, Turóc, Szepes, Sáros, Trencsén, Ung, Pozsony, Nyitra, Bars és Zólyom) teljes területe, további 11-nek (Esztergom, Győr, Komárom, Hont, Nógrád, Gömör, Zemplén, Ugocsa, Máramaros, Abaúj-Torna és Bereg) kisebb-nagyobb részei kerültek a

Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá. Ezen a területen 2,5 millió lakos élt, ebből 1 millió 70 ezer magyar anyanyelvű. A Szlovákiának nevezett országrészben 890 ezer, míg Kárpátalján 180 ezer magyar élt. A Szlovákiába került magyarság döntő része a szlovák-magyar határ mentén Pozsonytól Nagykaposig húzódó összefüggő sávban élt, de jelentős számú volt a magyarok száma a Felvidék szlovák többségű megyéinek városaiban is, például Besztercebányán, Trencsénben, Eperjesen, Késmárkon.

Készítette: Borsó Ádám